

ԿՐՕՆԵԿԱՆ

ԻՆՉ ԷՐ ԱՅՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ ՈՐՄԷ ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ԿԸ ՏԱՌԱՊԷՐ

«Տուա ինձ խալք մարմնոյ
(Բ. ԿՈՐՆԹ. ԺԲ. 7)»:

Նախ մի քանի խոսք իր կեանքի անցուղարձերուն ու գործունէութեան շուրջ: Պօղոս առաքեալ Յիսուսի 12 աշակերտներէն չէր, յետոյ աւելցած էր անոնց վրայ: Այս պատճառաւ անիկա կը կոչուի տասներեքերորդ առաքեալ: Թէև յետոյ աւելցած է, բայց 12 առաքեալներէն չառաւելի աչքառու ու մեծ գործ տեսած է Քրիստոսի նորահաստատ Եկեղեցիի սլոյժաւորութեան և յատկապէս ի նպատակ:

Ի՞նչ ըրած է: Նոր Կտակարանի 27 գիրքերէն 14ը, այսինքն կէսէն աւելին, ինքը գրած է: Եկեղեցիներ հիմնած է ամէն տեղ, մանաւանդ հեթանոս երկրներու, յունահռոմէական աշխարհի ծանօթ կեդրոններուն մէջ, ու մինչև անգամ Եւրոպայի հողամասին վրայ: Որով Քրիստոնէութիւնը Մովսիսական կրօնքէն բոլորովին անջատ՝ համամարդկային ու զուտ հոգևոր կրօնք մը դարձուցած է: Քրիստոնէութեան

աստուածաբանութիւնը կազմակերպած է, Քրիստոնէութիւնը ուսումնասիրելու և անոր աստուածաբանութիւնը սորվելու համար իր գրութիւնները ուսումնասիրել անհրաժեշտ է, ինչպէս կ'ընեն Ս. Գրոց ուսանողներ զպրեզանքերու և աստուածաբանական դպրոցներու մէջ:

Երուսաղէմէն ետքը Սիւրիոյ Անտիոք^(*) քաղաքը Քրիստոնէութեան կարևոր կեդրոններէն մին էր, միանգամայն կեդրոն էր նաև աւետարանչական գործի: Պօղոս առաքեալ այս Անտիոքի եկեղեցիին մէջ կը գործէր: Այս քաղաքէն ճամբայ ելլելով ան կատարեց իր պատմական ու աւետարանչական երեք մեծ ուղևորութիւնները: Այդ ուղևորութիւններուն առթիւ երբեմն կը ռախուէր քաղաքի ճամբորդել, բայց երբեք չէր յուսահատեր. քանզի աչքին առջև մեծ նպատակ մը ու բարձր հետանկար մը կար, և զիւրի թէ որով կը հաւատար և ինչով կ'ընէր այդ զոհողութիւնները:

Պօղոս առաքեալ աւետարանչական ճամբորդութեան ընթացքին երբ դրամի պէտք ունենար տեղ մը կը կենար ու կը գործէր. ինքը արհեստով վրանագործ էր (Գործք, ԺԷ. 3) և անկէ շահած գրամով թէ՛ իր և թէ՛ իր ճամբու ընկերներուն ծախքերը կը հոգար (Գործք, Ի. 33-34), ու այսպիսի զժուարութիւններու տոկաւով, սահմանազանց զոհողութիւններով և անվերապահ նուիրումով յառաջ կը տանէր Աստուծոյ Թագաւորութեան սուրբ գործը: Վանդի քրիստոնէութեան մեծ առաքելը, բառին բուն առումով, մարմնացումն էր համակ զոհողութեան ու նուիրումի, ինչպէս նաև անձնուրացութեան, որոնք ճշմարիտ հաւատացեալի մը էական յատկանիւններն են:

Հրեաները իրենց մանչ գաւակներուն

մեր մարմիններով միայն, բայց կը նայնանանք նոյն արիւնսով, իրեւ սրդիներ երկնաւոր Հօրը: Օրուան զեղեցկութիւնը միայն մեզի չի պատկանիր այլ բոլորին»:

Յետոյ դարձաւ կնոջ և ըսաւ. «Այսօր դուն քեզի հետ կը տանիս կենդանի ջուրը, անով կենդանացնելու Սիւքեմի չորցած հոգին»:

Կինը կուլար ու կը նայէր Օտարականին: Իր չրթները կը մրմնջէին կարճաւ, թէ ինք պատրաստ էր մինչև աշխարհի ծայրը իրեն հետեւելու, սրովհետեւ անձանօթ մասնակի իր հոգիին վրայ կը հընչեցնէին նոր նուագ մը, իրեն ծանօթ բայց մոռցուած երգի մը նման:

Ե.

(Շարունակի՛ 5)

(*) Անտիոք անունը կրող երկու քաղաքներ կային Պօղոս առաքեալի օրով: Անոնցմէ մէկն էր Սիւրիոյ Անտիոքը՝ ուր Յիսուսի հետեւողներ Քրիստոնեայի կոչուեցան առաջին անգամ (Գործք, ԺԱ. 26): Իսկ միւսն էր Փոքր Ասիոյ Պիսիդիոյ նահանգին մայրաքաղաքը՝ ուր Պօղոս առաքեալ իր առաջին աւետարանչական ճամբորդութեան առեւ Քրիստոսի Աւետարանը քարոզեց տեղացի Ժողովուրդներուն, թէ՛ հրեաներուն և թէ՛ հեթանոսներուն (Գործք, ԺԳ. 16-52): Այս վերջինը Սիւրիոյ Անտիոքէն զանազանելու համար կը կոչէին Պիսիդիոյ Անտիոք (Գործք, ԺԳ. 14):

արհեստ մը սորվեցնել պարտականութիւն կը համարէին, և այդ աւանդական սովորութեան համեմատ Պօղոս առաքեալի ծնողքը իրեն վրանագործութիւն սորվեցուցած էր երբ ինք դեռ փոքր էր։ Այս արհեստը սորվել ապագային իրեն համար մեծ օգտակարութիւններ ունեցաւ քրիստոնէութեան շարժումը ծաւալելու իր նուիրական պաշտօնին մէջ։ Յիսուս ալ հրէական ընտանիքի մէջ հասակ նետած ըլլալուն համար հիւանդութիւնը սորված էր իր փոքր հասակին մէջ (Մրկ. Զ. 3)։

Հեթանոսաց առաքեալը իր առաքելական մեծ ճամբորդութիւններու ընթացքին ոչ միայն եկեղեցիներ կը հաստատէր, այլև իր հաստատած եկեղեցիներուն համար հոգեւոր պաշտօնեաներ ալ կը պատրաստէր։ Կազմակերպութիւն մը հիմնել քաղցատմամբ դիւրին է, քայց դժուար է և շատ դժուար գայն պահել և անոր գոյատեւումը ապահովել։ Հետեւեալ իր աւետարանչական երկրորդ ճամբորդութեան ընթացքին երբ Յունաստանի Կորնթոս քաղաքը հասաւ, հոն կեցաւ մէկ ու կէս տարի (Գործք. ԺԷ. 11), և այս շրջանին թէ՛ կը քարոզէր և թէ՛ կ'ուսուցանէր կենաց Բանը, թէ՛ ժողովուրդը քրիստոնէայ կը դարձնէր և թէ անոնց համար հոգեւոր գործիչներ կը պատրաստէր, հովուելու համար իր հիմնած եկեղեցիներուն ժողովուրդները։

Յետոյ աւելի որոշ ծրագրով, իր աւետարանչական երրորդ ճամբորդութեան ընթացքին երբ Եփեսոս քաղաքը եկաւ հոն մնաց երեք տարի, և սորվեցունց Աւետարանի էական ճշմարտութիւնները թէ՛ հաւատացեալներուն և թէ հոգեւոր գործիչներուն՝ որ հովուեն նորադարձ քրիստոնէաները, նախ երկու տարի շարունակաբար ամէն օր Տիւբան անուն մէկու մը դպրատան մէջ (Գործք. ԺԹ. 10), ապա տարի մըն ալ ուրիշ տուններու մէջ, ընդամենը երեք տարի (Գործք. Ի. 31)։

Պօղոս առաքեալ իր առաքելական երրորդ մեծ ճամբորդութեան վերջին մասին մէջ երբ Մակեդոնիայէն Փոքր Ասիոյ Մեւլիտինէ քաղաքը հասաւ, անկէ երեսուցէ մի ճամբով իր մեծ կեդրոնը՝ Սիւրբոյ Անտիոք քաղաքը վերադառնալու ծրագրով, Մեւլիտինէէն Եփեսոս մարդ գրկեց և եկեղեցւոյ

երէցները կանչեց, իր հրաժեշտի խօսքերը անոնց արատաւնելու համար։ Այս առթիւ խօսեցաւ իրենց շատ յուզումալից շեշտով մը, որը արձանագրուած է Գործք. Առաքելացի Ի. Կրիստոնէ 17-38 համարներուն մէջ։

Այս երէցները որո՞նք էին, և ո՞ր դասնէ քառախորհրդով Աստուծոյ եկեղեցիին գլուխը դրած էր, իբրեւ կենաց Բանին քարոզիչները։ Հեթանոսաց առաքեալն էր որ երեք տարի Եփեսոս քաղաքը մնալով զանաք պատրաստած, ձեռնադրած ու եկեղեցիի դեկը իրենց յանձնած էր որ շարունակեն այն գործը՝ զոր ինք սկսած էր տարածել անհնուրէք մեծամեծ զոհողութիւններով։ Երբ իր հրաժեշտի խօսքերը ուշադրութեամբ ուսումնասիրուին ու վերլուծուին, խկոյն երեան կուգան իր ըրած սահմանադանց զոհողութիւնները Քրիստոսի եկեղեցին հիմնելու և անոր գոյութեան տեսականացումը ապահովելու գործին մէջ։

Առաջին դարու մէջ երբ քրիստոնէութիւնը ծաւալի սկսաւ, Պօղոս առաքեալի պէս խնայական փայլուն տաղանդով օժտուած, բարձր կրթութիւն ունեցած, խառնատեսէր, աստուածաբան, կազմակերպիչ, վարչական կարողութիւններով առիւ, ձեռներէց, բարձր տեսիլք ունեցող, զոհող ու յոգնիլ չգիտցող հաւատացեալ հոգեւոր գործիչի մը պէտքը ունէր Քրիստոսի նորածին եկեղեցին։ Աստուած գինքը իբրեւ «անօր քնքութեան» աշխարհ զրկած էր որ կատարէր այս ճակատագրական ու պատմական մեծ առաքելութիւնը, զոր կատարեց լիովին, ըլլալով «մեակ առանց ամօրոյ»։

Սակայն Պօղոս առաքեալ հիւանդութիւն մը ունէր որ իր այսքան բազմազան դրազումներուն մէջ գինքը շատ կը նեղէր և կը տաղապեցնէր ատեն ատեն։ Ինքը անոր «մաւմնի խալթոց» անունը կուտայ որ փութի նման գինքը կը խալթէր։ Ասոր համար ինքը Աստուծոյ երեք անգամ յատկապէս աղօթեց որ վերցուի իրմէ այս հիւանդութիւնը, քայց չվերցուեցաւ։ Աստուած սակայն իր աղօթքին ի պատասխան ըսաւ. «Իմ շնորհս հետքի ե լեզւի»։ Եւ քիզի նոր շնորհք ու նոր օժի կուտամ որ կարենաս յաղթել այդ հիւանդութեան։ Եւ այդպէս ալ եղաւ։ Ինքը զոհ եղաւ Աստուծոյ իրեն տուած այս պատասխանէն, և շարունակեց

իր գործը՝ առանց ընդհատելու, միևնույն հոսանքով, միևնույն նուիրումով ու յարատևութեամբ։ Որովհետև Աստուած զինքը հոգևոր նոր ոյժով այնքան լիցուց որ ասով կրցաւ յաղթել այդ հիւանդութեան, և այսպէս Աստուծոյ զօրութիւնը իր ակարութիւններուն մէջ երևան եկաւ, որով թէ՛ ինքը հոգևորապէս օրհնուեցաւ և թէ՛ իր միջոցաւ Աստուած փառաւորուեցաւ նոյնը Յիսուսի ալ պատահեցաւ։ Երբ Ասագ Հինգ-շարթի օրը ետալի մահուան շուքը Իր վրայ իջած էր, Գիթսեմանիի պարսկերէն մէջ երեք անգամ ազօթեց Իր Հօրը որ մահուան այդ լեզի բաժակը Իրմէ հեռացուի, բայց չհեռացուեցաւ։ Հայր Աստուած սակայն նոր ոյժով մը զինքը ա՛յնքան լիցուց որ այդ զօրութիւնով կրցաւ տակալ հրեաներու հալածանքներուն, նախադիմքներուն, և նոյնիսկ Գողգոթայի խաչի անարգ մահուան։

Մենք ալ երբեմն կեանքի գոյամարտին մէջ դժուարութիւններու կը հանդիպինք և կ'ազօթենք բարձրեայն Աստուծոյ որ այդ դժուարութիւնները լուծէ ու վերցնէ։ Աստուած երբեմն կը վերցնէ և երբեմն ալ չի վերցնիր զանոնք, բայց մեզի հոգևոր նոր շնորհք մը, զօրութիւն մը կուտայ, որով կը յաջողինք տակալ ու յաղթել մեր զբաղուարութիւններուն։

Արդարեւ շատ հեռաքրքրական է գիտնալ թէ ի՞նչ էր Պօղոս առաքեալի հիւանդութիւնը՝ զոր ինք ամբողջ խալիքոց կ'անուանէ։ Այս մասին Ս. Գրոց մեկնիչներ մէկէ աւելի կարծիքներ յայտնած են։ Գէթ անոնցմէ երեքը կ'արժէ խորհրդածութեան առարկայ ընել։

Աւագիկն։ Ռմանք կը խորհէին թէ այդ հիւանդութիւնը լուսնոտութիւն էր։ Լուսնոտութիւնը տեսակ մը բռնիկ հիւանդութիւն է որուն ենթակայ եղող անձը ատենը անգամ մը իր զգայնութիւնը կը կորսնցնէ, թեթեւ կծկում կամ ցնցում մը կ'ունենայ, կը նուաղի ու զիտին կ'իյնայ։ Մի քանի բողբէ վերջը կը հանգստանայ և ոտքի կ'ելլէ։ Յիսուսի բժշկած հիւանդներուն մէջ այս տեսակ լուսնոտ մըն ալ կար։ Երբ Յիսուս այլակերպութեան լեռնէն վար իջաւ, հոն մարդ մը կար որ միակ զաւակ մը ունէր, որ լուսնոտութեան հիւանդութենէ կը տառապէր։ Ան զիմած էր առաք-

եալներուն, բայց անոնք չէին կրցած զայն բժշկել։ Աստի Յիսուսի մօտեցաւ։ Ձեռնակի գոլով կ'ըսէր. Տէր, իմ որդոյս ուղարկէ, որ կը լուսնոտի եւ շարաշար կը շաճուի, բաւկի շաւ անգամ կրակի մէջ կ'իյնայ, եւ շաւ անգամ ջուրի մէջ» (Մատթ. Ժ. 14-15)։ Հին առեւն կը կարծէին թէ ինչպէս շաւ մը հիւանդութիւններու, նոյնպէս լուսնոտութեան ալ պատճառը չար ոգին է (Մրկ. Թ. 19)։

Անոնք որ այս առաջին տեսակէտին վրայ կը պնդեն, կ'ըսեն թէ Պօղոս առաքեալ ալ այսպէս ատեն ատեն կը տառապէր միևնույն հիւանդութենէն։ Լուսնոտութիւնը զինքը զեպին կը զարնէր և իր առաքելական գործին համար մեծ խոչընդոտ մըն էր։

Յեղեղի։ Ս. Գրոց ուրիշ մեկնիչներ ալ կան, որոնց տեսութեամբ Պօղոս առաքեալին «ամբողջ խալիքոց» կոչած այդ հիւանդութիւնը ջերմախտ էր որ մերթ ընդ մերթ զինքը կը նեղէր ու անհանգիստ կ'ընէր։ Զերմախտը հիւանդութիւն մըն է որուն ենթակուողը սովորականէն բարձր տաքութեան տաքման կ'ունենայ որը իրեն ցաւ կը պատճառէ։ Յիսուսի բժշկած հիւանդներուն մէջ ջերմախտ անեցողներ ալ կային։ Զոր օրինակ, Պետրոս առաքեալի գոթանչը՝ զոր Յիսուս բժշկեց անոր ձեռքէն բռնելով, և խեղճ անոր ջերմը անցաւ և բժշկուեցաւ, և սկսաւ ներկաներուն ոգաւարկութիւն ընել (Մրկ. Ա. 30-31)։

Յերոնի։ Մեկնիչներէն Ռմանք ալ կը կարծեն թէ Պօղոս առաքեալի այդ հիւանդութիւնը աչի սկարուքիւն էր։ Ընդհանրապէս ընդունուած է թէ հեթանոսաց առաքեալը քարտուղարի մը գրել կուտար իր նամակները։

Օրինակի համար, Առաջին Կորնթացոց (Ա. Կորն. Ժ. 21) և Կողոսացոց նամակներուն վերջին մասին մէջ (Կողոս. Գ. 18), ինչպէս նաև Թեսաղոնիկեցիներու գրուած Բ. Թեսաղ. վերջաւորութեան՝ բարեներք յիշելու կարգին, «Այս բարեւը իմ անգիստ Պօղոսինն է որ ամէն բողբեմուն մէջ նստի ե» (Բ. Թես. Գ. 17) կ'ըսէ։ Իսկ Հռոմ. մէկացոց գրուած նամակին վերջին գլխուն մէջ Տերախոս անուն մէկը, «Բարեւ կ'ընեմ անգի Տիմոթեոս, եւ ալ՝ Տիմոթեոս, որ այս բողբը գրեցի» (Հռոմ. Ժ. 22) կ'ըսէ։

Տերախոսին այս խօսքը ցոյց կուտայ թէ Պօղոս առաքեալին թուղթերը քարտուղարի մը ձեռքով գրուած են։ Ան մէկ թուղթ լոկ անձամբ գրած է. առիկա Գաղատայի եկեղեցիին գրուած թուղթն է։

Գաղատայի եկեղեցիին մէջ հրեայ քրիստոնեաներու և հեթանոսութենէ դարձի եկած քրիստոնեաներու միջև սուր վիճաբանութիւն մը կար։ Առաջինները կը պահանջէին որ հեթանոսները երբ քրիստոնեայ դառնան՝ նախ պէտք է լաւ հրեայ ըլլան, Շարաթը պահեն, Մովսէսի օրէնքները յարգեն և այլն։ Այս վիճաբանութեան առաջք առնելու համար է որ այս նամակը ինքը անձամբ գրած է. որ արդէն կարճ է և միայն վեց գլուխներէ կը բաղկանայ։

Գաղատացւոյ այս թուղթին մէջ Պօղոս առաքեալ կ'ըսէ. «Իիսկէ զուր մարմնիս տնտեսութիւնովը առաջին անգամ ձեզի տեսարանը Բաղդեցի, եւ իմ մարմնիս վրայ կրած փորձութիւնս շանագեցիք եւ չարհամարհեցիք, հապա Աստուծոյ հրեշտակի մը պէս զիս ընդունեցիք ... որ երբ կարելի եր ձեր աչները պիտի հանեիք ու ինձի օտարը (Գաղ. Դ. 12-15)։ Նոյնպէս նոյն նամակի վերջին մասին մէջ կ'ըսէ. «Նայեցէ ինչպիսի՜ զիրեքով գրեցի ձեզի իմ ձեռքովս» (Գաղ. Զ. 11)։ Ասիկա ցոյց կուտայ թէ իր աչքերը տկար ըլլալուն համար այսպէս խոշոր գիրերով գրած էր նամակը։

Այս բոլոր խօսքերը երբ իրարու քով բերենք, կուգանք այն եզրակացութեան թէ Պօղոս առաքեալին «մարմնի խայթոց» կուտածը ուրիշ բան չէր եթէ ոչ աչքի տկարութիւնը։

Իր հիւանդութեան մասին յայտնուած այս երեք տեսութիւններէն — լուսնոտութիւն, ջերմախտ և աչքի տկարութիւն — ուստի վերջինը աւելի բանաւոր ըլլալ կը թուի։ Խորհողներ ալ կան թէ այդ հիւանդութիւնը քաճումա էր։ Այս մասին որոշ բան մը չենք գիտեր։

Կեանքի գոյամարտին մէջ ամէն մարդ իր դժուարութիւնները ունի, «մարմնի խայթոց»ներէն զուրկ չէ։ Մեզմէ ոմանց համար «մարմնի խայթոց»ը իրենց չքաւորութիւնն է, որմէ կը տառապին և կ'ուզեն ազատուիլ բայց չեն կրնար, պարագաները չեն օգներ։ Ոմանց համար «մարմնի խայթոց»ը իրենց սիրելիին կորուստն է, այլոց համար այսինչ կամ այնինչ անբուժելի հիւանդութիւնը։ Եւրիշներու համար կեանքի պայքարին մէջ ամէն ատեն ձախարհութիւնն է։ Զոր օրինակ՝ քարկուծեան, նախանձի, տախլութեան, հայհոյութեան խմբի քի, խաղամուտութեան և այլն. որոնց զերբութիւնէն ազատագրուիլ կ'ուզեն բայց չեն կրնար։

Այսպիսի պարագաներու ներքե իրենք քրիստոնեայ մեր ընելիքը երկու է։ Նախ՝ բնաւ չյուսահաւորիլ. ինչպէս Պօղոս առաքեալ չյուսահաւանցաւ։ Երկրորդ՝ աղօթել Աստուծոյ։ Ա. Պօղոսի նման երկու երեք անգամ, և եթէ հարկ է՝ աւելի անգամներ։ Աստուած կարող է լուծել մեր դժուարութիւնները, եթէ չլուծէ իսկ՝ դանձր յաղթելու համար բաւարար ոյժ, զօրութիւն և շնորհ կուտայ մեզի, որով մեզ յաղթեալն զուրս կը ընէ կեանքի տառապանքներու ու նկուսութիւններու մէջէն։

Մեր դ մը որ քրիստոնեայ կը կոչուի և աղօթելու սովորութիւն չունի, չի կրնար արժանանալ Աստուծոյ այն նորանոր շնորհներուն և օրհնութիւններուն։ Այն մարդիկ որոնք աղօթել չեն սիրեր և կամ ձանձրոյթ կը զգան աղօթքէն, Աստուծոյ հետ հաշտ չեն, հասեալար կը խօսափին։ Անոր ներկայութիւնէն։ Ըստ Ճան Պրնեանի, «Աղօթքը մարդը կը դադրեցնէ մեղք գործել, իսկ մեղքը կը դադրեցնէ անհաշտ աղօթել»։ Ուստի եթէ մէկը աղօթելու գաղտած է, որոշ է թէ մեղք մը մէջտեղ մտած ըլլալով յառաջ ընթացած է այդ կացութիւնը։

Աղօթքը մեզ Աստուծոյ կը մօտեցնէ և Անոր հետ մտերմիկ հաղորդակցութեան մէջ կը դնէ։ Այն որ ամէն ատեն կ'աղօթէ և հոգեօր ներշնչութիւններով ու օրհնութիւններով լեցուած տունէն զուրս կ'ելլէ, Աստուծոյ ներկայութիւնը իրեն հետ կ'ըլլայ օրուան բոլոր ժամերուն մէջ, որով կարող կ'ըլլայ զիրութեամբ յաղթել կեանքի, դժուարութիւններուն։ Ըստ Ֆիլիթուսի, «Մարդը գրգռելու ժամացոյցի կը նմանի,

Միչեյն անկոխ նամբաներո
Կ'ապրէր, քովը «Տուլ» ակիւն,
Ոչ ոք կար հոն գինգ գովելու,
Քիչեր՝ սիրող սրտազին:

Մանուշակ մը ժայռին մօտիկ,
Կէս մը պահուած աչկերէն,
Աղուոր, աստղի պէս մէկ - հասիկ,
Փայլող երկնի կամարէն:

Ապրեցաւ անծանօթ, քիչեր
Իմացան երբ ա'լ չըկար.
Լիսսին հողին գիրկն է իջեր,
Մ'ն, արբեր'քիսն ինձ' համար:

W. WORDSWORTH

Թրգմ. Մ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Երբ առտու իրիկուն աղօթում չլարուի՝ ա-
նօգուտ էակ մը կը գտնուի:

Հայաստանեայց եկեղեցին ուրիշ եկե-
ղեցիներէն շատ աւելի հոգեշունչ աղօթք-
ներ ունի իր ժամագրքին մէջ: Ս. Գրիգոր
Նարեկացին այնքան աղօթասէր մէկն էր
որ Աստուծոյ հետ կը խօսէր շարունակ:
Իր նարեկ Աղօթամատենը լեցուն է հոգե-
բուխ աղօթքներով: Ս. Ներսէս Շնորհալին
նոյնպէս այնքան աղօթասէր մէկն էր որ
Հայց. եկեղեցւոյ աղօթքներուն ու շարա-
կաններուն կարեւոր մէկ մասը իր գրչէն
ելած է: Իր «Հաւատով խոստովանիմ» ա-

ղօթքը՝ որ 24 համարներէ կը բաղկանայ,
Հայց. եկեղեցիի աղօթքներուն փառա-
պսակը կը կազմէ և թարգմանուած է 36
տարբեր լեզուներու: Այն մարդը որ կ'ա-
ղօթէ իրրեք քրիստոնեայ, իր պարտա-
կան իմաստով պատնէշին վրայ հաստատուն կը
մնայ ամէն ատեն, և Աստուծոյ ա'լ մէկ կամ
տարբեր միջոցներով կ'օգնէ իրեն միշտ:

Ուրեմն չվհատինք կեանքի խոչընդո-
ւներուն առջեւ, աղօթքով մեր դժուարու-
թիւնները Աստուծոյ տանինք, ինչպէս Պօ-
ղոս առաքեալ բրաւ, Աստուծոյ կարող է
մեզի յաղթութիւն տալ:

Ֆրէզիօ, Գալիմ.

ԳՐ. Ա. ՍՄՐԱՅԵԱՆ